

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Babiakovej CSc. a členiek senátu JUDr. Eleny Kováčovej a JUDr. Jany Henčekovej, v právnej veci navrhovateľov: **1) A. Ď.**, **2) M. K.**, *obe zastúpené JUDr. L. L.*, proti odporcovi: **OPÚ B**, za účasti **SPF v B**, o návrhu na preskúmanie rozhodnutia č. j. R-4344/2004-Os. zo dňa 26. júla 2005, o odvolaní navrhovateľov proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Sp 178/2005-22 zo dňa 23. apríla 2007, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Sp 178/2005-22 zo dňa 23. apríla 2007 **m e n í** tak, že rozhodnutie odporcu č. j. R-4344/2004-Os. zo dňa 26. júla 2005 **z r u š u j e a v r a c i a** odporcovi na ďalšie konanie.

Odporca je **p o v i n n ý** zaplatiť navrhovateľke náhradu trov konania v sume 17 068 Sk, k rukám JUDr. L. L., advokáta, do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom krajský súd potvrdil rozhodnutie odporcu č. j. R-4344/2004-Os zo dňa 26. júla 2005 (§ 250q ods. 2 OSP), ktorým rozhodol, že navrhovateľom sa nenavracia vlastníctvo k pozemkom a nepriznáva sa právo na náhradu za pozemok vedený v pozemkovoknižnej vložke č. X., parcela č. X. o výmere 8202,3m² orná pôda v kat. úz. Č., nakoľko nie sú splnené podmienky podľa § 2 ods. 1 a § 3 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 503/2003 Z. z.), keďže k prechodu nehnuteľnosti na štát nedošlo v rozhodnom období. Krajský súd pri svojom rozhodovaní taktiež vychádzal z ustanovení § 2 ods. 1 a § 3 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z. a z toho, že z dokazovania je zrejmé, že vlastníkom predmetnej parcely č. X., vl. č. X. bola od roku 1928 Maďarská kráľovská pokladnica a následne podľa zápisu zo dňa 27. apríla

1956 (zápis pod bodom B-8) sa vlastníkom stal Československý štát, avšak podľa § 5 zákona č. 354/1921 Zb. Tu však ide o prevzatie majetkov pripadnutých podľa mierových zmlúv. V dôsledku toho oprávnená osoba nespĺňa podmienky ustanovenia § 2 ods. 1 a § 3 ods. 1 zákona č. 503/2003 Zb. o navrátení vlastníctva k pozemkom v znení zákona č. 217/2004 Zb. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Navrhovateľom uložil, aby zaplatili na účet súdu, vedený v Štátnej pokladnici, č. ú. X., 1000 Sk súdny poplatok, a to do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia.

Proti tomuto rozsudku podali v zákonnej lehote odvolanie navrhovatelia, domáhajúc sa jeho zmeny tak, že odvolací súd zruší rozhodnutie odporcu a vráti mu vec na ďalšie konanie. Odvolanie odôvodnili tým, že zistenie odporcu, podľa ktorého sa stal vlastníkom predmetného pozemku na základe ustanovenia § 5 zákona č. 354/1921 Zb. Československý štát, je zrejme nesprávne a nemôže byť podkladom pre právny záver, že navrhovatelia nie sú oprávnení uplatniť si právo na navrátenie vlastníctva k tomuto pozemku. Preto aj rozsudok súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Vytýkali prvostupňovému súdu, že ich námietky ponechal úplne bez povšimnutia, nevyvrátil ich argumentáciu a ani nevysvetlil, prečo nie je ich názor správny. Poukazovali aj na to, že podľa ich tvrdenia sú oprávnenými osobami podľa § 2 ods. 2 písm. c) zákona č. 503/2003 Z. z. a že ich právny predchodca nadobudol vlastnícke právo k pozemku, ktorý je evidovaný v kat. úz. Č. v pozemkovoknižnej vložke č. X., parcela č. X. v rámci pozemkovej reformy podľa maďarských zákonov č. XXXVI. z roku 1921 a č. XLV. z roku 1921 na základe rozsudku maďarského krajského súdu z r. 1926 a 1928, ktoré rozhodnutia ako aj iné písomné doklady predložili odporcovi. Odporca však tieto dôkazy neskúmal ani nehodnotil. Podľa názoru navrhovateľov štát prevzal nehnuteľnosť dňom vykonania zápisu, t. j. dňom 27.04.1956, teda v rozhodnom období, pričom na danú vec sa zákon č. 354/1921 Zb. nemôže vôbec vzťahovať, nakoľko Obec Č. a jej katastrálne územie boli postúpené Maďarskom Československu na základe „Parížskej mierovej zmluvy“ až po ukončení druhej svetovej vojny s účinnosťou od 15.09.1947 a len od tohto dňa začali platiť na tomto území československé právne predpisy. Z uvedeného podľa navrhovateľov vyplýva, že sú splnené podmienky ustanovenia § 2 ods. 1 a § 3 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z.. Zároveň žiadali priznať náhradu trov konania.

Odporca v písomnom vyjadrení k odvolaniu navrhol napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdiť. Odvolanie navrhovateľov považoval za neopodstatnené, nedostatočne podložené. Mal za to, že z jeho strany bol skutočný stav veci zistený úplne a presne a zaobstaral všetky potrebné podklady pre svoje rozhodnutie. S opätovným poukazom na to, že predmetná nehnuteľnosť bola prevzatá Československým štátom na základe Parížskej mierovej zmluvy (192/1947 Zb.) účinne od 15.09.1947, v zmysle ktorej vlastnícke právo na štát prešlo s týmto dátumom, sa nestotožnil s právnym názorom navrhovateľov uvedeným v odvolaní, že vlastnícke právo k predmetnému pozemku patrilo právnomu nástupcovi navrhovateľov, nakoľko navrhovatelia nepredložili hodnoverné právne listiny, ktorými by uvedené tvrdenia podložili. Takto správny organ dospel k záveru, že navrhovatelia nespĺňajú podmienku prechodu vlastníckeho práva v rozhodnom období.

SPF sa písomne k odvolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) prejednal vec podľa § 212 ods. 1 a § 214 ods. 1 v spojení s § 246c O.s.p. na odvolacom pojednávaní podľa § 250ja ods. 4 veta prvá O.s.p. a dospel k záveru, že podanému odvolanie je potrebné vyhovieť.

Z obsahu predložených spisov odvolací súd zistil, že predmetom súdneho preskúmvacieho konania je rozhodnutie odporcu, ktorým nebolo vyhovené žiadosti navrhovateľov na navrátenie vlastníctva s odôvodnením, že podľa zápisov v pozemkovej knihe vlastníctvo k nehnuteľnosti prešlo v roku 1956 priamo z Maďarského štátu na Československý štát a preto oprávnené osoby nespĺňajú podmienky § 2 ods. 1 a § 3 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z.. Je potrebné uviesť, že z celého administratívneho spisu k súdnemu spisu bolo pripojené len odvolanie navrhovateľa, napadnuté rozhodnutie odporcu, úmrtné listy právnych predchodcov, dedičské rozhodnutia, žiadosť navrhovateľov na navrátenie vlastníctva k nehnuteľnosti. Nebola pripojená pozemkovoknižná vložka č. X., ani doklady preukazujúce údajné vlastníctvo právneho predchodcu navrhovateľov vrátane rozsudkov maďarského krajinského súdu z rokov 1926 a 1928, ktoré doklady mali byť predložené odporcovi.

Zákon č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov, upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré neboli vydané podľa osobitného predpisu. Aj cieľom tohto zákona je spolu s ostatnými reštitučnými zákonmi zabezpečiť tzv. reštitučné procesy zmiernenia niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo v zákone presne ustanovenom období vo vzťahu k presne vymedzenému okruhu osôb a na základe v zákone taxatívne ustanovených prípadov straty majetku.

Zákonodarca v záujme zabezpečenia princípu legality v ustanoveniach § 5 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z. z. zakotvil rozhodovaciu právomoc správneho orgánu - pozemkového úradu - pri rozhodovaní o navrátení vlastníctva k pozemku alebo o priznaní práva na náhradu za pozemok. Správne konanie pred pozemkovým úradom sa začína doručením návrhu oprávnenej osoby podľa § 5 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z. podľa § 5 ods. 3 zákona sa na konanie podľa odseku 2 vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.

To znamená, že povinnosťou pozemkového úradu pri rozhodovaní podľa § 5 ods. 2 je postupovať podľa jednotlivých ustanovení zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov a pri ich aplikácii vychádzať zo základných zásad správneho konania (§ 3 správneho poriadku). Správny orgán je viazaný zásadou zákonnosti (§ 3 ods. 1 správneho poriadku), v intenciách ktorej je povinný v konaní a pri rozhodovaní zachovať procesné predpisy ako aj predpisy hmotnoprávne. Musí postupovať v konaní tak, aby správny orgán zabezpečoval ochranu práv osôb a súčasne vyžadoval plnenie ich povinností v nadväznosti na ochranu záujmov štátu a spoločnosti. Ide o presadzovanie cieľov hmotnoprávnej úpravy v konkrétnej veci.

Zásada materiálnej pravdy je upravená najmä v ustanovení § 3 ods. 4 správneho poriadku a ďalej konkretizovaná v ďalších ustanoveniach správneho poriadku (§ 32 a § 46 správneho poriadku). Zásadu materiálnej pravdy treba aplikovať spolu so zásadou zákonnosti a zásadou voľného hodnotenia dôkazov (§ 34 ods. 5 správneho poriadku), ktoré sú vlastne jej základom. Táto zásada vyslovuje požiadavku, podľa ktorej správny orgán je povinný zistiť skutočný stav veci, teda subsumuje aj požiadavku zistiť úplný a presný stav veci. Za zistenie skutočného stavu veci treba považovať zistenie všetkých skutočností, ktoré sú podľa príslušného hmotnoprávneho predpisu právne významné.

Povinnosťou správneho orgánu je zistiť všetky právne rozhodné skutočnosti bez ohľadu na to, v čí prospech svedčia. Z povinnosti správneho orgánu zistiť úplný stav veci tiež vyplýva, že správny orgán nie je viazaný návrhmi účastníkov konania na vykonanie dôkazov (§ 32 ods. 1 správneho poriadku). Stav veci sa musí zistiť súčasne presne, čo znamená, že musí zodpovedať reálnej skutočnosti. Zistenie úplného a presného stavu veci je základným predpokladom zákonnosti a správnosti rozhodnutia správneho orgánu.

Správny orgán je povinný hodnotiť každý dôkaz samostatne a potom všetky dôkazy vo vzájomnej súvislosti. Vyhodnotenie dôkazov musí správny orgán náležite odôvodniť v odôvodnení rozhodnutia (§ 34 ods. 5 a 47 ods. 3 správneho poriadku).

Podľa § 2501 ods. 2 O.s.p. v spojitosti s § 250d ods. 1 O.s.p. predseda senátu vyžiada spisy žalovaného správneho orgánu, ktorý je povinný bez meškania ich predložiť spolu so spismi správneho orgánu prvého stupňa.

K predloženému súdnemu spisu na preskúmanie odvolaciemu súdu bol pripojený neúplný administratívny spis odporcu. Neboli pripojené rozhodujúce listiny, z ktorých by bolo možné posúdiť prípadnú dôvodnosť uplatneného nároku navrhovateľmi, o ktorých tvrdí, že odporcovi pripojil. Toho času v tomto konaní preto nie je možné jednoznačne uviesť, aké dôkazy odporca vykonal pred vydaním napadnutého rozhodnutia, či vykonal aj dôkazy preukazujúce oprávnenosť uplatneného nároku, ktoré označili navrhovatelia a ktoré mali byť doručené odporcovi. Pri rozhodovaní odporca vychádzal, ako to vyplýva z pripojeného spisu, len z návrhu a k nemu pripojených dokladov (úmrtné listy, dedičské rozhodnutia). Navrhovateľom nedal možnosť, ako mu to ukladá zákon, aby sa pred vydaním rozhodnutia vyjadrili k jeho podkladu i k spôsobu jeho zistenia a prípadne navrhli jeho doplnenie. To, že predmetná nehnuteľnosť mala byť v maďarskej pozemkovej reforme pridelená právnomu predchodcovi navrhovateľov na základe rozhodnutí maďarského súdu uvádzajú navrhovatelia až v opravnom prostriedku proti rozhodnutiu pozemkového úradu, hoci v odvolaní navrhovatelia uvádzajú, že rozhodnutia maďarského súdu ako aj iné písomné dôkazy predložili pozemkovému úradu ešte pred vydaním jeho rozhodnutia. Z obsahu spisu pozemkového úradu a ani z jeho rozhodnutia nevyplýva, že listinné dôkazy, uvádzané navrhovateľmi, mal odporca k dispozícii v čase vydania rozhodnutia, keďže sa o nich vo svojom rozhodnutí ani nezmienil.

Súd prvého stupňa tiež mal za preukázané, že nie sú splnené podmienky § 2 ods. 1 a § 3 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom

v znení neskorších predpisov. Z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že vlastníkom predmetnej parcely č. X., vl. č. X. bola od roku 1928 Maďarská kráľovská pokladnica a následne podľa zápisu zo dňa 27.04.1956 pod bodom B-8 sa vlastníkom stal Československý štát. Z akých dôkazov k tomuto presvedčeniu súd dospel však nie je zrejmé, pretože žiadne dôkazy o tom sa v spise nenachádzajú. Súd prvého stupňa prevzal právny názor odporcu prezentovaný v napadnutom rozhodnutí bez toho, aby bolo vykonané navrhovateľmi označené dokazovanie, ktoré malo preukázať vlastníctvo k predmetnému pozemku ich právneho predchodcu a tým oprávnenosť uplatneného nároku.

Odvolačný súd dospel k právnomu záveru, že správny orgán sa nezaoberal náležite nárokom navrhovateľov, ktorý riadne uplatnili podľa zákona č. 503/2003 Z.z., keď v dôvodoch rozhodnutia vyslovil záver, že oprávnené osoby nespĺňajú ustanovenia § 2 ods. 1 a § 3 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z., lebo pozemok ich právnych predchodcov neprešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 niektorým zo spôsobov uvedených v ustanovení § 3.

Z uvedených dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací k záveru, že napadnuté rozhodnutie odporcu nie je v súlade so zákonom a preto podľa § 250ja ods. 3 prvá veta v spojení s § 250i ods. 2 O.s.p. rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie odporcu, zmenil tak, že napadnuté rozhodnutie žalovaného správneho orgánu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Doterajšie zistenie skutkového stavu odporcom, ako ho uviedol v odôvodnení preskúmaného rozhodnutia, je nedostačujúce na posúdenie veci s konečnou platnosťou (§ 250j ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym názorom odvolacieho súdu je správny orgán viazaný (§ 250ja ods. 4 O.s.p.).

V ďalšom konaní bude potrebné, aby sa správny orgán dôsledne zaoberal tvrdením navrhovateľov a dôkazmi nimi predloženými, aby bolo možné dospieť k záveru, či predmetnú nehnuteľnosť nadobudol právny predchodca navrhovateľov v maďarskej pozemkovej reforme, či sa na uvedený prechod vlastníctva nevzťahoval intabulačný princíp a či k prechodu vlastníctva na Československý štát došlo na základe právne relevantného dôvodu alebo bez právneho titulu, ako to tvrdia navrhovatelia. S ohľadom na predmet konania správny orgán tiež zväží nariadenie ústneho pojednávania v danej veci (§ 21 správneho poriadku).

Pokiaľ ide o poplatkovú povinnosť uloženú navrhovateľom prvostupňovým súdom odvolací súd dáva ešte do pozornosti, že poplatok, na ktorý sa vzťahuje oslobodenie podľa § 4 ods. 2 písm. z) zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (podľa ktorého od poplatku je oslobodený navrhovateľ v konaní podľa § 5 ods. 5 zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení zákona č. 217/2004 Z.z.) sa od 1. júla 2007 v konaniach začatých do 30. júna 2007 nevyberá (§ 18a ods. 4 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov).

O náhrade trov konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 224 ods. 1, 2 v spojení s § 250k ods. 1 a § 149 ods. 1 O.s.p. tak, že úspešným navrhovateľom priznal náhradu trov konania v sume 17 068 Sk v súlade s § 11 ods. 1, § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v platnom znení. Trovy konania pozostávajú z týchto úkonov právnej služby:

- konanie pred súdom I. stupňa - prevzatie + príprava veci r. 2005 = 1846 Sk (§ 14 ods. 1 písm. a/), podanie návrhu na súd 25.08.2005 = 1846 Sk (§ 14 ods. 1 písm. c/), písomné podanie vo veci samej z 10.04.2007 = 2194 (§ 14 ods. 1 písm. c/), účasť na pojednávaní dňa 23.04.2007 = 2194 Sk (§ 14 ods. 1 písm. d/), PDH 19% z 8080 Sk = 1535 Sk (§ 18 ods. 3), paušál r. 2005 – 2 x 150 = 300 (x 2 osoby) = 600 Sk, r. 2007 – 2 x 178 = 356 (x 2 osoby) = 712 Sk (§ 15 písm. a/, § 16 ods. 3), spolu 10 927 Sk,

- konanie pred súdom II. stupňa – podanie odvolania z 18.05.2007 = 2194 (§ 14 ods. 1 písm. c/), účasť na pojednávaní dňa 16.04.2008 = 2346 Sk (§ 14 ods. 1 písm. d/), DPH 19% zo 4540 = 863 Sk (§ 18 ods. 3), paušál r. 2007 – 1 x 178 Sk (x 2 osoby) = 356 Sk, r. 2008 – 1 x 191 Sk (x 2 osoby) = 382 Sk (§ 15 písm. a/a § 16 ods. 3), spolu 6141 Sk.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

V Bratislave dňa 16. apríla 2008

JUDr. Eva Babiaková, CSc., v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Nikoleta Adamovičová